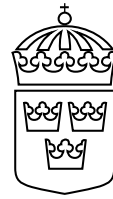

Regeringens proposition

2023/24:38

Riksdagens godkännande av överenskommelsen Prop. om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten 2023/24:38

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 november 2023

Ulf Kristersson

Johan Pehrson
(Arbetsmarknadsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen har beslutat att underteckna en överenskommelse mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för perioden 2024–2027, med förbehåll för godkännande. I denna proposition föreslås att riksdagen ska godkänna överenskommelsen.

Stiftelsens ändamål är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden, öka den nordiska kompetensen och konkurrenskraften samt stärka det nordiska samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Överenskommelsen definierar närmare stiftelsens verksamhet, organisationen, samarbetsformerna och hur många utbildningsplatser länderna förbinder sig att köpa.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Ärendet och dess beredning	4
3	Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	4
4	Riksdagens godkännande av överenskommelsen	5
5	Konsekvenser.....	6
5.1	Konsekvenserna för statens budget	6
5.2	Övriga konsekvenser	6
Bilaga 1	Överenskommelse mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	7
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 november 2023	13

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2023/24:38

Regeringens förslag:

Riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för perioden 2024–2027 (avsnitt 4).

2 Ärendet och dess beredning

Den nu gällande överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten undertecknades den 25 november 2019 och löper ut den 31 december 2023. Företrädare för berörda departement i Finland, Norge och Sverige har förhandlat fram ett förslag på en ny överenskommelse om stiftelsens verksamhet för perioden 2024–2027. Av överenskommelsen framgår att den för Sveriges del ska träda i kraft dagen efter den dag då Sverige meddelat samtliga parter att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2024.

3 Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten med säte i Övertorneå kommun bildades efter riksdagens beslut om ombildning av Nordkalottens AMU-center till stiftelse (prop. 1990/91:2, bet. 1990/91:AU14, rskr. 1990/91:28). Stiftelsen styrs av stadgar och fyraåriga överenskommelser mellan Finland, Norge och Sverige. Överenskommelsen anger stiftelsens verksamhet, organisationen, samarbetsformerna och hur många utbildningsplatser länderna förbinder sig att köpa.

Stiftelsens ändamål är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden, öka den nordiska kompetensen och konkurrenskraften samt stärka det nordiska samarbetet i första hand inom de nordliga delarna av Finland, Norge och Sverige. Stiftelsen ska anordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens behov, främst i de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Stiftelsen får även på eget initiativ och mot ersättning utveckla och organisera utbildning samt konsultation och andra liknande tjänster som hör till utbildningsverksamhet även för andra uppdragsgivare än avtalsparterna. Utbudet av utbildningar ska baseras på arbetsmarknadens behov utifrån samlade arbetsmarknadsanalyser och prognoser från länderna. Stiftelsen bör som en del av sin utbildningsverksamhet kunna erbjuda valideringsinsatser inklusive kartläggning och bedömning av deltagarnas yrkeskompetens i enlighet med vedertagna metoder i de olika länderna. Utbildningsverksamheten ska i den utsträckning som behövs bedrivas så att den kan följas av deltagare som behärskar antingen det finska, norska, svenska eller engelska språket. Stiftelsen erbjuder boende genom internat och det elevsociala perspektivet är en viktig del av verksamheten.

Stiftelsen ska sätta upp tydliga och mätbara mål för verksamheten och säkerställa att målen följs upp på ett tillfredsställande sätt. Departementen med ansvar för arbetsmarknads- och utbildningsfrågor ska vart fjärde år gemensamt följa upp och utvärdera verksamheten vid stiftelsen med sikte på eventuella ändringar av överenskommelsen.

Den nu gällande överenskommelsen löper ut den 31 december 2023. Företrädare för berörda departement i Sverige, Finland och Norge har förhandlat fram ett förslag på en ny överenskommelse för stiftelsens

verksamhet för perioden 2024–2027. Den mest signifikanta förändring som föreslås i förhållande till den nu gällande överenskommelsen är ett förtydligande av stödet till den enskilde så att fler kan fullfölja sina studier. Bakgrunden är att många av deltagarna som anvisas till utbildningarna, framför allt från Sverige och Norge, bedöms stå långt ifrån arbetsmarknaden. Det finns ett behov av att tydliggöra att skolan ska kunna ge mer socialt stöd utöver det rent pedagogiska.

4 Riksdagens godkännande av överenskommelsen

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för perioden 2024–2027.

Skälen för regeringens förslag: Överenskommelser med andra stater eller med mellanfolkliga organisationer ingås av regeringen (10 kap. 1 § regeringsformen). I vissa fall krävs riksdagens godkännande innan regeringen ingår en internationell överenskommelse som är bindande för riket. Det gäller bland annat om överenskommelsen gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om (10 kap. 3 § första stycket 2 regeringsformen). Ett ämne som riksdagen ska besluta om är anslag av medel. Eftersom den svenska staten åtar sig att bidra med medel till stiftelsens verksamhet krävs riksdagens godkännande av överenskommelsen.

Den nu gällande överenskommelsen mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten löper ut den 31 december 2023. Företrädare för berörda departement i Sverige, Finland och Norge har därför arbetat fram ett förslag till ny överenskommelse för stiftelsens verksamhet för perioden 2024–2027. Den största förändring som föreslås i den nya överenskommelsen i förhållande till den nu gällande är ett förtydligande av stödet till enskilda med syftet att fler ska kunna fullfölja sina studier. Av överenskommelsen framgår att den för Sveriges del ska träda i kraft dagen efter den dag då Sverige meddelat samtliga parter att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2024. Regeringen har beslutat att överenskommelsen ska undertecknas med förbehåll för godkännande.

Riksdagen har tidigare bemyndigat regeringen att under 2023 för anslaget *1:11 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 33 212 000 kronor för perioden 2024–2027 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14, bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90). Riksdagens godkännande är nödvändigt för att regeringen ska kunna ingå överenskommelsen som förutsätter riksdagens beslut om medel (se bilaga).

5 Konsekvenser

5.1 Konsekvenserna för statens budget

Stiftelsen Utbildning Nordkalottens verksamhet finansieras i huvudsak genom kurs- och uppdragsverksamhet. De offentliga arbetsförmedlingarna i Finland, Norge och Sverige åtar sig att köpa ett antal utbildningsplatser årligen. Därutöver åtar sig Sverige att finansiera verksamheten med 3 miljoner kronor per år för utveckling och uppföljning av verksamheten. Utöver det ska Sverige betala en ersättning om 5,3 miljoner kronor årligen som kompensation för den kostnadsfördyring som uppstår för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänster är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Riksdagen har tidigare bemyndigat regeringen att under 2023 för anslaget 1:11 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför ett behov av framtida anslag på högst 33 212 000 kronor 2024–2027 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14, bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90). Sammantaget gör regeringen bedömningen att överenskommelsen inte medför ytterligare ekonomiska konsekvenser för statens budget.

5.2 Övriga konsekvenser

Stiftelsens verksamhet syftar till att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Överenskommelsen bedöms inte få några nämnvärda konsekvenser för miljön. Den bedöms inte heller medföra några direkta konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen. Överenskommelsen bedöms inte strida mot de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. I övrigt bedöms inte överenskommelsen ha några andra konsekvenser för Sveriges övriga internationella åtaganden.

Överenskommelse mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Regeringarna i Finland, Norge och Sverige som år 1990 kom överens om att bilda *Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* har enats om följande:

Artikel 1 – UPPDRAG

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten ska anordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens behov i, i första hand, de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige (härefter benämnt *nordkalottregionen*). Stiftelsen får även sälja tjänster och produkter som följer av utbildningsverksamheten.

Utbildningsverksamheten ska bedrivas på ett kostnadseffektivt sätt och anpassas till respektive lands behov inom i första hand nordkalottregionen, samt till deltagarnas behov av kunskaper för att kunna få och behålla ett arbete. Utbudet av utbildningar ska baseras på arbetsmarknadens behov utifrån samlade arbetsmarknadsanalyser och prognoser från länderna. Stiftelsen ska sträva efter att ge deltagarna en yrkeskompetens som bidrar till rörlighet mellan de nordiska ländernas arbetsmarknader vilket bland annat syftar till att öka den nordiska kompetensen och konkurrenskraften.

Stiftelsen bör som del av sin utbildningsverksamhet kunna erbjuda valideringsinsatser inklusive kartläggning och bedömning av deltagarnas yrkeskompetens i enlighet med vedertagna metoder i de olika länderna. Stiftelsen bör även utveckla och anpassa valideringsverksamheten till deltagare med utomnordisk yrkes- eller utbildningskompetens i syfte att öka möjligheterna för denna grups inträde på den nordiska arbetsmarknaden.

Utbildningsverksamheten ska bedrivas utifrån olika gruppers behov. Utbildningsverksamheten ska i behövlig utsträckning bedrivas så att den kan följas av deltagare som behärskar antingen det finska, norska, svenska eller engelska språket. För det fall det bedöms lämpligt får stiftelsen även bedriva utbildning i kombination med att deltagare deltar i en av annan part anordnad språkutbildning för invandrare. Stiftelsen bör ha som mål att utforma utbildningarna så att de bidrar till ökad jämställdhet. Stiftelsen bör även göra alla utbildningar attraktiva för både kvinnor, män och personer som identifierar sig på annat sätt. Det är viktigt att stiftelsen har goda faktakunskaper, pedagogisk och specialpedagogisk kompetens samt erbjuder ett heltäckande och individuellt anpassat lärande och uppföljning av eleven, i syfte att eleven ska få nödvändigt stöd för att kunna genomföra och fullfölja sin utbildning. Det bör säkerställas att det i verksamheten inte förekommer kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier.

Artikel 2 – SAMARBETEN

I syfte att möta arbetsmarknadens behov av arbetskraft på kort och lång sikt, och för att bidra till att utveckla det nordiska samarbetet, ska stiftelsen ha aktiva och systematiska kontakter med näringsliv, kommuner, andra utbildningsanordnare, myndigheter såsom de nationella arbetsförmedlingarna och andra aktörer som verkar inom, i första hand, nordkalottregionen.

Stiftelsen bör delta i olika nationella, nordiska och EU-samarbeten. Syftet med deltagandet bör vara att bidra med de kunskaper stiftelsen erhållit från den transnationella utbildningsverksamheten samt att inhämta erfarenheter som kan bidra till att utveckla stiftelsens verksamhet. Genom detta kan stiftelsen bidra till att utveckla matchningsarbetet och stärka omställningsförmågan på berörda arbetsmarknader.

Stiftelsen ska i en plan ange hur stiftelsen ska samarbeta strategiskt med näringsliv, kommuner, myndigheter och andra aktörer. Planen bör även ange hur detta arbete ska organiseras och bedrivs internt inom stiftelsen.

Stiftelsen ska i sin verksamhetsberättelse redogöra för vad som gjorts för att främja ett ökat nordiskt samarbete och vilka samarbeten stiftelsen deltagit i samt resultatet av dessa.

Artikel 3 – MÅL OCH UPPFÖLJNING

Stiftelsen ska sätta upp tydliga och mätbara mål för verksamheten och säkerställa att målen följs upp på ett tillfredsställande sätt. Målen ska vara utformade så att de på ett tillfredsställande sätt kan mäta verksamhetens resultat i termerna kvalitet, kostnadseffektivitet och sysselsättningsgrad efter avslutad utbildning. Målen ska vara kända och förankrade inom stiftelsen och med stiftelsens intressenter.

Målen ska så långt det är möjligt utformas så att det, i den utvärdering som ska genomföras enligt artikel 12, med stöd från respektive lands departement med ansvar för arbetsmarknads- eller utbildningsfrågor, på ett tillfredsställande sätt går att jämföra utbildningarnas resultat med andra jämförbara utbildningar i de respektive länderna. Vid jämförelse med andra utbildningar ska även ett eventuellt mervärde av den transnationella inriktningen beaktas.

Det är upp till varje land att bestämma hur uppföljning ska ske av deltagarna efter avslutad utbildning. Stiftelsen bör, i samråd med ansvariga för uppföljningen, bidra till att förbättra underlaget för uppföljningen.

Stiftelsen ska utarbeta en plan som bygger på analys av stiftelsens marknad och uppdrag, samt kopplas till de mål som sätts upp för verksamheten.

Artikel 4 – LÄNDERNAS FINANSIERING AV STIFTELSEN

Prop. 2023/24:38
Bilaga

Norge och Sverige ska inför varje nytt verksamhetsår ingå avtal med stiftelsen om att köpa ett bestämt antal utbildningsplatser för respektive budgetår. Köp av utbildningsplatser ska ske till ett pris som förhandlas bland annat med hänsyn till kostnads- och produktivitet utvecklingen samt till kostnaden för eventuella utvecklingsuppdrag för stiftelsen. Norge och Sverige ska varje månad betala stiftelsen motsvarande en tolfedel av det årliga kontraktbeloppet för det årets avtalade utbildningsplatser.

Under förutsättning att anbudet är konkurrenskraftigt beträffande pris och kvalitet samt att respektive lands parlament anslår nödvändiga budgetmedel för ändamålet, avser Norge att köpa 60 utbildningsplatser och Sverige att köpa 145 utbildningsplatser per år under avtalsperioden.

Finland beviljar ett anslag för yrkesutbildningar som arbetskraftsutbildning och valideringsinsatser för ansökan. Under förutsättning att ansökan accepteras och Finlands riksdag anslår nödvändiga budgetmedel, ska Finland finansiera motsvarande högst 80 platser per år under avtalsperioden. Finland ska varje månad betala stiftelsen motsvarande en tolfedel av det årliga beloppet som motsvarar årets avtalade utbildningsplatser. Med utbildningsplats avses här både yrkesutbildningar och valideringsinsatser. Länderna kan vid behov köpa ytterligare utbildningsplatser. Kostnaderna i anslutning till boendet ingår i den finansiering som beviljas av Finland, och betalas mot ansökan till stiftelsen månadsvis enligt det faktiska antalet utbildningsplatser.

Artikel 5 – STYRELSE

Stiftelsens styrelse består av två ledamöter från vardera Finland, Norge och Sverige. För varje ledamot ska utses en ersättare. Ledamöterna och ersättarna utses och entledigas av respektive lands regering eller ansvarigt departement. Mandatperioden ska vara två år. Det bör eftersträvas att styrelsens ordförande och vice ordförande har olika medborgarskap.

Artikel 6 – DIREKTÖR

Stiftelsens direktör anställs för en tid av fyra år med möjlighet till en förlängning efter särskild förhandling med upp till fyra år. Vid anställning av ny direktör ska rekryteringen baseras på kompetens. En strävan bör vara att utse en person som är medborgare i något annat av de tre länderna än den närmast föregående innehavaren. Anställningsavtalet med stiftelsens direktör ska ha en ömsesidig uppsägningstid om fyra månader.

Vid anställning av ledning, utbildare och annan personal vid stiftelsen bör det eftersträvas en fördelning mellan Finland, Norge och Sverige som

Artikel 7 – FINANSIERING

Stiftelsens verksamhet ska i huvudsak finansieras genom intäkter från utbildnings- och uppdragsverksamhet. Stiftelsens verksamhet ska inte bedrivas i vinstsyfte. Överskott får användas till att täcka eventuellt underskott påföljande verksamhetsår eller på annat sätt återföras till verksamheten.

Artikel 8 – DEN SVENSKA STATENS ANSVAR

Den svenska staten åtar sig genom denna överenskommelse att bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp om 3 miljoner svenska kronor under avtalsperioden. Medlen får enbart användas till att finansiera utveckling och uppföljning av verksamheten enligt artikel 12.

Frågan om Sverige därefter ska lämna ytterligare bidrag ska behandlas i samband med den uppföljning av verksamheten som ska göras inför nästkommande överenskommelseperiod.

Den svenska staten åtar sig vidare genom denna överenskommelse att under avtalsperioden bidra till stiftelsens verksamhet med ett årligt belopp som den svenska staten fastställer. Medlen får enbart användas till kompensation för den kostnadsfördyring som beräknas uppstå för Finland och Norge till följd av att utbildningstjänster är mervärdesskattepliktiga i Sverige.

Artikel 9 – BOENDE M.M.

Inför varje verksamhetsår förbinder Sverige och Norge sig att ingå avtal med stiftelsen om hyra av bostäder som stiftelsen ställer till förfogande, under förutsättning att förhandlingar beträffande pris och kvalitet slutförs och nödvändiga budgetmedel anslås. Sverige och Norge ska i förskott månadsvis/kvartalsvis betala stiftelsen avtalade boendekostnader. Finland beviljar ett anslag för boende mot ansökan. Finland ska betala månadsvis/kvartalsvis betala stiftelsen avtalade boendekostnader.

Artikel 10 – ERSÄTTNING TILL DELTAGARE I YRKESUTBILDNING OCH VALIDERINGSINSATSER

De nationella ansvariga myndigheterna anvisar deltagarna till yrkesutbildning eller valideringsinsatser vid stiftelsen. Bestämmelser om ersättningar och förmåner till deltagarna framgår av de nationella

Artikel 11 – FÖRSÄLJNING

Om försäljning av tjänster och produkter till andra än uppdragsgivarna enligt artikel 1 i denna överenskommelse blir betydande, kan denna affärsmässiga verksamhet förläggas till ett av stiftelsen helägt aktiebolag. Därmed skapas tydligare förutsättningar för den konkurrensutsatta delen av stiftelsens verksamhet.

Artikel 12 – UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Departementen med ansvar för arbetsmarknads- eller utbildningsfrågor ska vart fjärde år gemensamt följa upp och utvärdera verksamheten vid stiftelsen med sikte på eventuella ändringar av överenskommelsen. Utvärderingen ska ha lämnats till ländernas departement med ansvar för arbetsmarknads- eller utbildningsfrågor senast 31 januari 2027. Initieringen av utvärderingen ska rotera mellan länderna. 2027 är det Finlands tur, därefter Norge och sedan Sverige. Stiftelsen bekostar utvärderingen. Förhandling om en ny överenskommelse ska inledas i januari 2027.

Artikel 13 – AVTALETS GILTIGHET

Denna överenskommelse träder för Norges del i kraft den 1 januari 2024. För Sveriges del träder den i kraft dagen efter den dag då Sverige meddelat samtliga parter att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2024. För Finlands del träder den i kraft fjorton (14) dagar efter den dag då Finland meddelat det svenska Utrikesdepartementet att överenskommelsen har godkänts, dock tidigast den 1 januari 2024. Överenskommelsen gäller till och med den 31 december 2027, om inte någon av parterna säger upp överenskommelsen före det.

Genom denna överenskommelse upphävs överenskommelsen från den 25 november 2019 mellan Finland, Norge och Sverige om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.

Artikel 14 – UPPSÄGNING

Om en part säger upp överenskommelsen ska överenskommelsen upphöra att gälla ett år efter den dag då det svenska Utrikesdepartementet mottagit meddelandet om uppsägningen. Ministrarna med ansvar för arbetsmarknads- eller utbildningsfrågor ska efter en uppsägning ta initiativ till överläggningar om den fortsatta verksamheten vid stiftelsen.

Artikel 15 – DOKUMENTATION

Originalexemplaret av denna överenskommelse deponeras hos det svenska Utrikesdepartementet, som tillställer de övriga parterna bestyrkta kopior därav.

Till bekräftelse härav har de befullmäktigade ombuden undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Stockholm den dag månad år i ett exemplar på finska, norska och svenska, vilka samtliga texter har samma giltighet.

För Finlands regering

För Norges regering

För Sveriges regering

Arbetsmarknadsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 november 2023

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Billström, Ankarberg Johansson, Edholm, J Pehrson, Strömmer, Roswall, Forssmed, Tenje, M Persson, Wykman, Kullgren, Bohlin, Carlson, Pourmokhtari

Föredragande: statsrådet J Pehrson

Regeringen beslutar proposition Riksdagens godkännande av överenskommelsen om Stiftelsen Utbildning Nordkalotten